

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä helmikuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta (HE 281/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kaisa-Leena Välipirtti, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Tapani Kajamaa, ympäristöministeriö
- asiantuntija Jukka Luokkamäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- toimialapäällikkö Kari Happonen, Koneyrittäjien liitto
- yhdyskuntatekniikan päällikkö Jussi Kauppi, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Reijo Svento, FiCom.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettua lakia.

Kunnan tulee laissa säädetyin edellytyksin ottaa huolehtiakseen tontinomistajien vastuulla olevista kunnossapitotehtävistä, lähinnä talvikunnossapidosta. Kunta voi periä tehtävistä johduneet kustannukset alueen tontinomistajilta aiheutuneiden kustannusten mukaisina maksuina. Kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä tulee ilmoittaa kunnalle. Kunnalla on oikeus antaa määräyksiä työn suorittamisesta ja oikeus periä maksuja. Kunnalle ehdotetaan mahdollisuutta

antaa lakia täsmentäviä kunnossa- ja puhtaanapitomääräyksiä.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan syyskuun alussa 2005.

Ehdotuksen säätämisyjärjestysperusteluissa pohditaan eräiden tontinomistajille asetettavien velvollisuuksien tasapuolisuutta ja kohtuullisuutta. Kaikkien ehdotettujen maksujen osalta painotetaan, että kysymyksessä on nimenomaan maksu eikä vero. Säätämisyjärjestysperustelujen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Liikenne- ja viestintävaliokunnan toimialaan kuuluvia asioita hallituksen esityksessä ovat erityisesti katujen kunnossapidon laatutason määrittelyn uudistaminen sekä kaduilla ja yleisillä alueilla tapahtuvista töistä ja niistä perittävistä maksuista ehdotetut uudet säännökset. Valiokunta on lausunnossaan keskittynyt käsittelemään hallituksen esitystä toimialaansa kuuluvilta osin.

Katujen kunnossapidon laatutaso

Katujen kunnossapidolta vaadittavan laatutason määrittely uudistetaan samankaltaiseksi kuin mitä valiokunnan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen (HE 17/2004 vp) maantielakiehdotuksen 33 §:ssä säädetään maantien kunnossapidosta. Myös vastuu kadulla tapahtuvista vahingoista perustuu molemmissa laeissa vahingonkorvauslakiin ja siten tuottamukselliseen lainmukaisten velvollisuuksien laiminlyöntiin. Molempien lakien perustelut on rakennettu samaan tapaan, ja perustelujen on tarkoitus ohjata kaikkia osapuolia parempaan olosuhteiden huomioimiseen.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että katujen kunnossapidon laatutason lähtökohtana on edelleen liikenteen tarpeiden edellyttämä tyydyttävä kunto. Määritelmää ehdotetaan uudistettavaksi siten, että siinä otetaan paremmin huomioon eri liikennemuotojen tarpeet ja olosuhteet. Uudistuksessa korostettavia laissa mainittuja seikkoja ovat kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset, vuorokaudenaika sekä eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen ja nyt myös jalankulun ja polkupyöräilyn, tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Valiokunta pitää hallituksen esitystä tältä osin kannatettavana ja ongelmattomana.

Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjaus

Lakiehdotuksen 14 a §:ssä esitetään kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden osalta otettavaksi käyttöön ilmoitusmenettely ja kunnan mahdollisuus antaa määräyksiä töiden suorittamisesta. Tämä vastaa maantielakiehdotuksen 42 §:ään ehdotettua säännöstä tiealueeseen kohdistuvalta työltä edellytettävästä pääsääntöisesti tienpitoviranomaisen luvasta ja poikkeustapauksissakin ilmoitusmenettelystä. Maantielakiehdotuksessa on lisäksi mainittu lupaedellytykset ja mahdollisuus antaa ohjeita.

Asiantuntijakuulemisessa on osittain suhtauduttu kielteisesti uusiin säännöksiin johtojen ja laitteiden sijoittamisoikeudesta, luvanvaraisuudesta ja ilmoitusmenettelyistä, koska televerkkojen sijoittamisoikeus on säännelty kattavasti maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1998) sekä viestintämarkkinalaissa (393/2003). Maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n mukaan kunnalla on velvollisuus sallia verkon rakentaminen kunnan alueelle, eikä siihen tarvita lupaa.

Esityksen perusteluiden mukaan 14 a §:n mukaisen 30 vuorokauden kulumisen loppuun tehdyn ilmoituksen jälkeen ilman, että kunta on antanut suostumuksensa mahdollisine työtä koskevine määräyksineen, merkitsee mahdollisuutta ilmoituksen sisältämien töiden suorittamiseen. Määräajasta huolimatta rikkoutuneet johdot, laitteet ja rakenteet saadaan merkittävien vahinkojen estämiseksi korjata välittömästi, jolloin kunta jälkikäteen tehtävän ilmoituksen perusteella valvoo töiden loppuun suorittamista. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitusmenettelyyn sisältyvä 30 päivän määräaika vaikuttaa pitkältä. Sen tietoon on saatettu, että teleyritysten on pystyttävä täyttämään asiakaslähtöiset tilaukset nopeammin kuin kuukauden odottelun jälkeen. Valiokunta on aikaisemmin (LiVL 16/2002 vp) korostanut telepalveluiden merkitystä peruspalveluna ja telepalveluja koskevaa yleispalveluperiaatetta. Koska teletoinnintapalvelut vaikuttavat kansalaisten tasavertaisuuteen ja yritystoiminnan edellytyksiin sekä

esimerkiksi etätöiden mahdollisuuksiin, valiokunta pitää välttämättömänä, että ympäristövaliokunta asiaa käsitellessään harkitsee 30 päivän määräaikaan huomioon ottaen telepalvelujen merkitys peruspalveluna ja niitä koskeva yleispalveluperiaate. Tämän lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että perusteluista ei käy ilmi, mitä tarkoitetaan sanonnalla "merkittävien vahinkojen estämiseksi". Valiokunta katsoo, että joka tapauksessa on syytä täsmentää niitä tilanteita, joissa korjaukset tulee voida suorittaa välittömästi. Valiokunta katsoo, että peruspalvelun, kuten esimerkiksi telepalvelujen, katkeamista tulee aina pitää merkittävänä vahinkona, joka tulee voida korjata välittömästi.

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että Suomessa kunnilla on maankäyttö- ja rakennuslain 84 §:n mukainen kadunpitoon kuuluva yhteensovittamistehtävä, joka koskee katualuetta sekä sen yläpuolisia ja alapuolisia johtoja, laitteita ja rakenteita. Edelleen on todettu, että johtojen sijainnin selvittäminen on erittäin hankalaa, koska johdoista ja useista muistakaan maanalaisista rakenteista ei ole merkkejä maan päällä. Tämän lisäksi kartat ovat puutteellisia siten, että joko tietoja puuttuu tai ne ovat virheellisiä. Yhteiskunta on yhä riippuvaisempi kaapeliverkoista, ja valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että tämän vuoksi niiden sijoittelu sijaintitietoineen tulee saada kattavasti koordinoitua.

Kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä perittävät maksut

Lakiehdotuksen 14 b §:n mukaan kunnalla on mahdollisuus periä maksuja kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä. Liikenne- ja viestintävaliokunnan käsiteltävänä olevan maantielakiehdotuksen nojalla mahdollisesti perittävät maksut määräytyvät valtion maksuperustelain ja myöhemmin annettavan asetuksen mukaisesti. Kadun kunnossapitoa koskevat maksut ovat kunnallisia maksuja, joiden perusteista ja kunnallisesta taksasta säädetään vanhaan tapaan laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978). Nyt ehdotettavaa maksua perustellaan kadulla tehtävien töiden

suunnitelmallisuuden, yhteistyön ja ripeyden edistämiseksi. Myös kadulla ja yleisellä alueella tehtävän työn ilmoituksen tarkastamisesta ja työn valvonnasta kunta saisi lakiehdotuksen mukaan periä kunnalle aiheutuneisiin kustannuksiin perustuvan maksun. Suomen Kuntaliiton mukaan maksut ovat perusteltuja, koska tarkastus ja valvontatehtävien vaatima työ aiheuttaa kunnalle todellisia kustannuksia ja koska kyse on ilmoituksen tekijälle annetusta hyötyä tuottavasta palvelusta. Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto Ficom ry vastustaa ehdotettuja kuntien perimiä maksuja ja pitää 14 b §:n 3 momentissa ehdotettua maksua haittamaksuna.

Teleyrityksillä on jo nyt viestintämarkkina lain 108 §:n ja maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n mukaan velvollisuus korvata kiinteistön omistajalle ja haltijalle, kuten kunnalle, haitta ja vahinko, jonka on näytetty aiheutuneen telekaapeleita koskevasta rakennus- tai muusta vastaavasta työstä. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että lakiin jo nyt kirjattu teleyrityksiä koskeva velvollisuus kunnostaa alue kaivuutöiden jälkeen on riittävä eikä uudenlaisia maksuja tule lailla säätää. Edelleen valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että uusi ja kunkin kunnan päätettävissä oleva maksu aiheuttaisi vuosittain jopa sadan miljoonan euron kustannukset suomalaisille teleyrityksille ja näin ollen viime kädessä viestintäpalvelujen käyttäjille.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota valtioneuvoston periaatepäätökseen kansalliseksi laajakaistastrategiaksi, jonka tarkoituksena on kehittää tietoyhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen vaatimia nopeita tietoliikenneyhteyksiä ja edistää laajakaistaisten palvelujen tarjontaa. Periaatepäätöksessä todetaan, että laajakaistayhteyksien leviämiseen vaikuttavat ratkaisevasti niiden hinnat, verkoissa tarjottavat palvelut ja sisällöt sekä tarjotut yhteysnopeudet. Ilman edullisia kiinnostavia palveluja ei ole kysyntääkään. Laajakaistamarkkinat kehittyvät pääosin markkinaehtoisesti. Tämän lisäksi laajakaistastrategian julkiseen rahoitusosuuteen käytetään valtion, kuntien ja EU:n rahoitusta. Valiokunta pitää ongelmallisena, että töistä suoritettava maksu loisi kustannuserän, jossa jätetään

huomioimatta telekaapeleiden sijoittamisen taustalla oleva tarkoitus luoda infrastruktuuria tietoyhteiskunnan kehittämiseksi. Lisäksi maksut siirtyisivät edelleen laajakaistayhteyksien hintaan ja tällä tavoin kuluttajien maksettaviksi.

Valiokunta ei myöskään pidä ongelmattomana, että maksujen määräytymisperusteista päättäisiin kuntakohtaisesti. Tämä saattaisi johtaa alueelliseen eriarvoisuuteen, minkä seurauksena sekä teleyritykset että niiden asiakkaat, eli kansalaiset ja yritykset, saattaisivat joutua kunta-autonomia huomioon ottaen keskenään erilaiseen asemaan. Valiokunta pitääkin nyt ehdotettua töistä perittävää maksua ongelmallisena ja katsoo, että ehdotuksen perusteluissa ei ole riittävästi arvioitu maksujen vaikutuksia esimerkiksi laajakaistastrategian toteuttamiseen ja kansalaisten peruspalvelujen turvaamiseen. Valiokunta pitää välttämättömänä kokonaisvaltaista ar-

viota siitä, tuleeko nyt ehdotettu suoritettavista töistä perittävä maksu ylipäättään sisällyttää nyt annettavaan lakiin, ja katsoo, että mikäli maksusäännös otetaan lakiin, tulee maksuvelvollisuus rajata vain kohtuullisen kaivuuaajan ylittäviin tapauksiin. Kohtuullinen kaivuuaika selvästikin vaihtelee työn laajuudesta, kaivuualueen suuruudesta, vuodenajasta ja rakennustarpeista riippuen. Valiokunta toteaa lisäksi, että on tärkeää, että työt suunnitellaan yhdessä kunnan kanssa siten, että niistä aiheutuu yleensäkin mahdollisimman vähän haittaa.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Laukkanen /kesk
vpj. Matti Kangas /vas
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Leena Harkimo /kok
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /kesk
Risto Kuisma /sd
Reino Ojala /sd
Erkki Pulliainen /vihr

Eero Reijonen /kesk
Pertti Salovaara /kesk
Arto Seppälä /sd (osittain)
Timo Seppälä /kok
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /kok
Raimo Vistbacka /ps
vjäs. Reijo Paajanen /kok
Lyly Rajala /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.